

af: Morten Nilsen
Somme de sidste
Gydehal 2002

Men et Skred i Muld, en Synge,
en bevægende og blind,
er begyndt, og noget strømmer
og vil ud, og vil ind,

og mit Hjerte, der tav
som en syg Mand i sin Stol,
staar vendt igen mod Solen -
mod den hellige Sol.

X

FORAARETS HORISONT

Verden er vaad og lys -
Himlen er tung af Væde ...

Hjertet er tungt af Lykke,
lykkeligt nær ved at græde.

X

IND I EN STJERNE -

Natten er lys, men med drivende Skyer

under Maanen.

Sovende Blomster duver for Vinden
paa Plænernes Skraanen.

Syrenen er afblomstret nu,

men Roseerne bløder

saa ondt og saa sødt som to Menneskers

stjaalne Møder ...

Natten tar alle Ting nær.

Der er klingende

tomt i det fjerne.

-- Vi gaar med hinanden i Haanden

ind i en Stjerne.

TAK FOR DET -

Tak for det - at du ingenting var

uden et Træ og grønt Græs ved dets Fod.

Kun var et levende Væsen af Varme
med Træets, Græssets og Mørkets

Kraft i dit Menneskeblod.

Tak for det - at du ingenting sae,

kun var en Duft som af sundt, ungt Blod

og kun var en Skulder i Mørket.

Kun var et Træ og grønt Græs ved dets Fod
til at lægge sin brændende Pande imod.

Du tog mod den Graad, som jeg græd den Nat,

forraadte mig ikke med Tegn eller Ord.

Du modtog den tavs og usynlig den Nat
saa ligetil som om den var en Kilde

og du var den sorte Jord.

FORVANDLING EN SOMMERNAT

Dine Lænder er Ild.

Din Mund er en brændende Stjerne.

Jeg selv er en smal Stribe Taage et Sted i det fjerne.

Jeg selv er en Storm,

en stum, mørk Storm over Mørket og Tavshedens

Kyst.

Ulegemlig Glød der forbrænder imod dit Bryst.

..... Stille, helt stille –

og du er den Lyse Nat og den vilde Vin,

det tøvende Rum og Vinduet's lette Gardin,

en lys Bund af Sand

under Vand der er skinnende grønt som den

stigende Dag.

En Haand lagt løst over min – og et Aandedrag.

DU REDTE DIT HAAR

Du redte dit Haar efter Kampen.

Og Efteraarshimlen

stod regnfuld og mørk bagved de kæmpende Traer

– en rembrandtsk Baggrund for fremmed Lys i dit

Ansigt,

uroilig, og fyldt med din brændende

Ensomheds Skær.

Din Haand om din Kam – mod det dybe,

det mørke, det fjerne,

er saa forladt – som før den søgte sit Leje

blidt mod mit Bryst. Og en Drøm i dit

lukkede Hjerte

er vaagnet paany og gaar ud mod de øde Veje.

Nu regner det lidt. Og nu er du atter alene.

Din Vej er en Søgen, som min.

Den er ogsaa en Flugt,

som fører dig ud mod den tomme, susende Himmel

og indad – til noget umisteligt stærkt og smukt.

Du ligger i Slottets Haver,
slængt hen i en underfuld Stol,
og mit Vers er en Druer, som modnes
for din Mund, der er tung som en Sol.
Jeg leger med sitende Strenge;
og mit Vers og mit Spil gør dig svag, –
for du er Grevinde af Spanien,
og jeg er din Elsker i Dag.

Ja du er Grevinde af Spanien,
og det skønt du bor i Hadsund,
og endskønt der vel ikke er Druer,
som vil modnes for Smil af din Mund.
Ja du er Grevinde af Spanien,
og det skønt du ikke er rig
og aldrig har skuet en Grande
– og slet ikke set ham som Lig.

Men jeg er en ægtefødt Dansker,
min Lige er ofte mødt,
og mit Haar det er ikke som Spaniens Nat,
for det skinner desværre i rødt.
Og rymmer jeg noget, saa er det,
som trakterer man Jærn med en Fil;
og jeg har utallige Kanter,
mens du har et dvælende Smil.

For du er Grevinde af Spanien,
skønt Pinjernes Læ er en Linds,
og Parken i hvilken du sidder
kun er Park i den danske Provins.
Ærbødigt knæler jeg for dig
og dit Smil er den tunge Sol,
Veninde – Grevinde – i Spanien,
i Hadsund . . . i en stribet Stol.

X
GENSYN

Jeg blændes lidt igen ved at se dig
og standser og staar stille for dit Nik.
Du er ny som dit eget nye Foraar
og som Lyset der brydes i dit Blik.

Du er smuk og den samme og en ny
i en Kjole og en Hat, jeg ikke kender.
Men jeg selv er en ubarberet Satan,
der forlegent staar og ser paa dine Hænder.

For selvom du er fremmed – og en andens,
og er hans, nu i dette Mødes Stund,
staar Legender om noget som er hændt os
som Tegn i din Haand og om din Mund.

Du har Ord med, som jeg engang har sagt dig.
Og den, der i Dag gaar med dig hjem,
han skal høre i dit Hjertes Konkylje
den lange tunge Susen af dem.

Du er ny som dit eget nye Foraar.
Men som det har du hemmeligt med:
Ting der altid vil aande i det skjulte
som overstaat Ømhed og Fortræd.

Hvorfor jeg har malet den Djævel,
er jeg selv den sidste, der ved –
men hvor er han en talende Baggrund
for Dronningens Dejlighed.

X
SPOR I SNE

Ja, der var Sne engang
paa denne Vej.
Og paa en Frosthats Himmel
var der Stjerner.
Nu dufter Roseme
i Aftenregn,
– og hvor er disse Snefnugs
hvide Stjerner?

Jeg slentrer ad en Vej,
hvor der var Sne engang –
og i de vaade Fliser
ser jeg Spor.
De Spor ... er Spor i Sne
og traadt af dig og mig,
og dem kan jeg,
men ingen andre se – – –
for nu staar alle Havers Hegn og dufter,
og alle aftenvaade Græsser groer.

X

OPGØR

Aa Gud, hvor vi taler og taler.

Vi kender saa mange Ord.

Her staar vi med hver sin Vilje,

i samme Slags tunge Trods,

og taler os væk fra hinanden

i Ord som er kloge, kloge –

og nu er vi midt i Begreber,

som aldrig kan angaa os.

Det er mine egne Tanker –

og det er min egen Stemme

og det er min egen Vilje –

og hvad skal det hele til?

Her er vi saa langt fra hinanden,

at alt hvad vi sir er forgæves

– og det, der skal hænde, er netop

alt det vi ikke vil.

Jeg hører din rolige Stemme og ved,

hvad jeg selv vil svare

og ved, at nu skulde jeg standse

og rejse mig op og gaa.

For Herren se i Naade til dem

der har lært at forklare

og glemte at se paa hinanden,

og tie og forstaa.

X

REDEGØRELSE

Du siger jeg ikke er ærlig.
Jeg er mere ærlig end du.
Jeg er trofast imod en Trofasthed
du langsomt har slidt itu.

Du siger jeg var for flygttig.
Det er sandt, og det matte jeg være.
Mine Hænder blev svage, fordi du
ingenting gav dem at bære.

Du kæmpede tungt med en anden
og var lidt alene og træt.
Jeg har staaet ved Siden af Vægten
– der er jeg fundet for let.

Og det er den Sejr du har vundet,
og det er din Overmagt:
At alting er endt. Og intet
tilendebragt.

48

DER ER LYS OG NOGEN VENTER -

Der er Lys, og nogen venter.
Men min Ventetid er endnu ikke omme.
Hvis jeg gav dig mine Hænder nu,
var de tomme.

Ud igennem Regnen falder
paa mit Ansigt Rummets Lys i fine Draber -
men saa vender alle Sanser sig paany
mod en Røst der raaber.

Og den raaber – og den jamrer,
og dit Lys igennem Regnen er forsvundet.
Jeg maa endnu være ene med et Savn,
som jeg ikke har forvundet.

Der er Lys, og nogen venter.
Jeg er ene med en Stemme i det tomme.
Det var ondt mod dig, der venter,
hvis jeg kom,
før min Ventetid er omme.

49

X
DET STORMER AF FORAAR
OG OPBRUD -

Det stormer af Foraar og Opbrud.

Og Havene ler.

Og vi har en Ordre i Sindet.

Befalingen sker!

Trompeterne blæser Fanfarer

fordi du forlod mig,

og jeg trapper ud af dit Liv

med en Søndenvind mod mig.

Og du der var gemt bag din blide

og fjerne Mine,

og jeg der var tavs, og besværet

af det som sker,

vi der blev truffet af Lyset

fra Hav og Fugle

gaar i et Foraar af Maager og Blæst

og ler ...

For er Blæsten og Blaet og Fuglene
ikke en Smerte,

dyb og urolig som Fødsleus og

Opbruddets Smerte -

Og ligger der ikke en Sødme

paa Foraarets blændede Bund,

den du en Dag ikke fandt igen

ved at gi dig ind under min Mund?

En Blihdhed, en Stilhed, en Sødme

hos en eller anden et Sted,

som uden at ane det gaar omkring

og har al din Forløsning med.

Vi er et med en Verdens Smerte

i en høj og forklaret By.

Vi gaar efter intet og ved det dog:

En Dag vil det ske paany.

Og Maagernes Flugt er en Sneboldkamp

og vi gaar paa en Kaj og ler,

vi der har brugt hinanden op

og aldrig skal skændes mer.

X
RIGET AF TUSIND AAR

Det Foraar var Feber og Kulde.
Skovens Taagebræm
skjulte en Ondskab som luende
skulde sprænge sig frem.

Han skulde væрге og bære –
engang havde nogen kaldt,
en Vished var kommet til ham.
Og nu var det den som forfaldt.

Vi andre blev hadske og blege
– Mænd paa atten Aar,
Krigere uden Vaaben
og saarede uden Saar.

Men hvirvlende Byger af Angstvejr,
Haab, der forgik, forgik,
sled i hans Hjerter som Hunde,
traf ham som Feberstik.

Ingen Veje ud ...

Han mødte det Dag efter Dag
i Maskinernes jerngraa Lyde
og *vore* Ansigtsdrag.

Det stod som en Tordnen i Luften.
Støvlerne lød som Regn,
stridt og usaligt og graat
henover Vejen.

Hver Dag blev han jaget lidt mere,
Verden blev mere tom
og mere fuld af Død.
Indtil Forløsnungen kom.

Han havde talt med Kristus.
» Tusindaarsriget skal komme.
Aaret af Hævn og Rædsel
er endelig omme.«

Hans Øjne blev mørke og Lyse.
» Jeg bringer jer det I søgte.
I er fulde af Tivl og Frygt.
Der er ikke mere at frygte!«

» I Dag har jeg kysset hans Fødder.
Frelseren vandrer i Staden.
Han lagde sin Haand paa min Pande.
Da sank jeg i Knæ paa Gaden.«

Een Gang – og paany bebudet:
Tusindaarsrigets Komme.
De troede ham ikke. Han skreg,
og de skinnende Øjne blev tomme.

De tog forsigtigt omkring ham
og følte hans Febers Varme.
Og saa var der rolige Mænd,
der greb om hans spinkle Arme.

Men hans spændte Krop var ustrylrig,
og han skreg med en fremmed Stemme.
Han kaldtes ved Navn af nogen,
da de tøjred hans Arme med Remme.

Var det Getsemane Have,
prisgivne Skumringssteder?
Han sparkede vildt, og de bandt
hans Ben med Remme af Læder.

Men han skreg, og han skreg igen,
og hans Øjne var kolde og tomme,
to blinkende Sprækker af Glas
– Tusindarsrigets Komme.

Der holdt en Bil, og de bar ham.
Han vred sig, og Ansigtet brændte.
Saa hørttes en Staldør smække,
og en Motor som dæmpet tændte.

Stille blev Bilsporet slettet
af Regn, der bar Duft af Vaar.
Det græd saa bittert om Huset
over Riget af tusind Aar.

FRYGTEN

Tænd din Pibe og slaa Kraven op.
Langs Buttikker der staar øde hen
skal du gaa med sikre, tomme Skridt i Nat
mens den tunge Regn slaar mod din Hat.

Du skal søge til de mange Draabers Regn,
til en Stillehed som umærkeligt blev skabt,
mens de slukkes, alle skarpe røde Lys
over det som du al Evighed har tabt.

Det har ingenting at gøre med en Kran,
der kan skimtes i en haard, blaa Silhuet.
Ingenting er Savnet bundet til,
Regnen falder stumt og tungt og tæt.

Tænd din Pibe og slaa Kraven op.
Gaa i Nat, hvor ingenting vil staa paa Lur.
Vig til Side, hvis du møder paa en Vej
andre, tavse Skygger der gaar Tur.

HØSTDIGT

Det mørkner i vort Aar.
En høstlig Himmel straler tændt,
men nogen faldt onkuld nu
imod en graa Cement.
De skød en Flok af os.
De greb om Livets yngste Aar,
og det er deres Smerte,
som følger os, hvorhen vi gaar.

Vi hader disse Aar.
Vi hader disse Hadets Aar,
Pistolskud i en Opgang
og Død i mørke Saar.
Men vi har lært at kæmpe,
for vi har lært at dø og slaas,
og dem, vi nu har mistet,
skal vinde Sejren gennem os.

X SKÆBNE

Hurtige, lyse Stemmer,
der hvirvlede ud i det blaa ...
du var ulykkelig, Tykke,
men det ku' vi ikke forstaa.
Svedig og fed og dum...
Helvede satte paa Spring
og vælgede dig og Cyklen.
Vi stod og lo omkring.

Du sad paa den forreste Bænk ...
græd ikke, nej glo, glo, glo!
naar en banke og vittig Vikar
spørger om to og to.
Vikarer i første Mellem
frelste en tynd Disciplin
ved at vende det hele mod dig,
der forsvarsløst blev til Grin.

Og da det omsider blev Foraar for os,
der var fentten Aar,
og Træerne stod og lyste
over Pigernes bløde Haar,
og du kom, forsigtigt, alvorligt –
da skete det værste af alt:
at den, der lo højest af os,
var hende, det hele gjaldt.

Nu ta'r du Hævn! Nu gaar du
med Skraarem og Støvler paa,
du løfter en Arm, og det skinner
i Øjnenes blege blaa.
For Had og Haan og Trusler,
det kan et Menneske ta' –
men ikke det, nej aldrig:
Det og grines a' ...

Nu er du noget, Tykke!
Mand og Partikammerat.
Og hvis vi en Dag skal til Muren,
saa er din Haand parat.
Parat til at smadre et Knojern
ind i min Mund, naar du slaar,
for nu vil du dræbe, Tykke,
alle de onde Aar.

GRUNDEN HAR SVIGTET

Grunden har svigtet for dem, der stod
og galede paa den lyse
Højde af Sejre og Overmod,
mandig Harme og andres Blod
og Jernkors med Egegenyse.

Snart er det store Nummer endt,
de mange smaa Kejsere vakler.
Taalmodens evige Fundament,
Folket, er snart mere grunddigt brændt
end Jødernes Tabernakler.

Vi, der besattes med Fynd og Klem
for senere Nazificering,
mærker en stigende Iver hos dem,
der ikke kan længes saa meget hjem
til den himmelvendte Regering.

X
DØDEN

Døden, den har jeg truffet da jeg var Dreng.

Men kun som en Stillehed hos nogen
som jeg holdt af.

Aldrig som noget omkring mig,
en Kulde, en Skygge,
ingen kan nævne ved Navn eller vige fra.

Aldrig som Kulde ved en fremmed Ting.
Som Dyb paa Dyb i stivnede Muskelbaand.
Som om jeg faldt og faldt i en rumløs Kulde
ved at holde en fremmeds kolde Haand
i min Haand.

Nu kender jeg den igen, her og allevegne.
Den staar i det tavse Lys over Skovenes Bund.
Den gaar som en svimlende Fjernhed
i Sommerhimlen
og ligger som Klager over den sovendes Mund.

Den venter, for altid lidt ved Siden af Tingen,
en Skygge, usynlig, langs Aarer
og Sten og Træer.

Den gør det mere rigt med de nye Sekunder
og mere ondt. Og den er mig altid nær.

Men vi fører ingen Samtaler med hinanden,
hverken ved Dagslys

eller naar Stjerneerne gaar i Flok.
Vi ved det kun begge to, at den anden er der.
Mere er ikke nødvendigt. Vi mødes nok.

FOLK MED
FORSKRÆKKEDE ØJNE

De var saa unge. De var saa stærke.
Og de lod Blodets smaa Trommer gaa
om deres Banners Sejrs-Mærke.

De vilde seire, de vilde miste –
indtil de vidste:
De var for svage til deres Seire,
de havde meget for lidt at miste.

Nu tar de mod, hvad de stort har vraget,
og de kan anvendes af hinanden,
for de har lært det: At sige *Sejren*
om Nederlaget.

De brænder Ild og de kender Guder
og de lar Blodets smaa Trommer gaa,
og det er Nederlag, de behuder!

X VI SENDER DANSEMUSIK
OM NATTEN

Jeg er Cigarettenes Glød
og Jazzmusikens Rytmе,
hurtig, let, men med en Underklang
af Død.

Jeg er Restaurants Rum
og Dansegulve
– Ekko af den Dans der gaar der,
langsom men med Underklang
af Skabelsernes Rytmе,
haard og hed og stum.

Jeg er Ilingen af Ild
i jeres Nerver –
Døgnets golde Mening med den Vej, hvor I
gaar vild.

Jeg er Rytmеn i mig selv –
munter – uden Lykke –
haard og hed og stum.

Aldrig mere Rytmen i en
Blomsterabrings hvide Skælvt.

Ikke Jordens Rytmespil
eller Sangen gennem Kornet,
ikke Rytmen hvortil Vaaren
foldes ud og
bliver til.

Ikke Klodens, ikke Vækstens
gode Rytme, der er nær og mild

og evig stor og streng
– jeg er Hungrens, Tidens, Dødens
Dansemelodiers Rytme og Refraen.

GLEMT FORAAR
1940

Alle de vaade Veje
lyser og staar i Blomst.
Jomfruener brænder Olie
for Vaarens Tilbagekomst.

Ind gennem Ventetiden
blomstrer de blegt og ømt,
Vejenes unge Træer
og Drømmene de har drømt.

Jomfruener brænder Olie
for den ventedes Rytterfærd.
Han red over andre Veje.
Og mødtes med noget dér.

Den tunge og lyse Olie,
ødselt var den fordelt.
Men Flammerne daler langsomt,
og nogen slukkes helt.